

Vedlegg

Arbeidsprosedyre til samhandlingsrutine vold og seksuelle overgrep mot barn for barneverntjenesten, barnevernvakten og Politiet i Oslo

Arbeidsprosedyren er et komprimert arbeidsverktøy til Samhandlingsrutinen. Rutinen i sin helhet må være kjent og brukes.

En arbeidsprosedyre kan aldri beskrive alle eventualiteter i arbeidet. Ansatte i tjenestene har ansvar for å gjøre selvstendige skjønnsmessige vurderinger og beslutninger og dokumentere disse.

Rutine om sperret adresse – informasjon til politiet

Rutinen benyttes i tilknytning til Samhandlingsrutinen når barn flytter til sperret adresse ved hastevedtak eller omsorgsovertagelse (brev til barneverntjenestene og Barne- og familieetaten 22.10.19).

Beskrivelse:

Barns perspektiv – «ingen ting om meg, uten meg»

Barn som har levd med og i vold og overgrep trenger trygghet, omsorg, støtte og informasjon fra de involverte aktørene. Sentral vurdering i alle saker og alle forhold er:

- barnets beste
- tilrettelegging av barnets rett til å bli hørt
- barnets rett til beskyttelse mot alle former for vold

Det skal samarbeides med barnet i hele prosessen. Det må foretas konkrete og individuelle vurderinger i den særskilte sak om hvordan dette best kan gjøres.

Hvis barnet selv har fortalt om vold til en konkret voksen kan denne være en trygg person for barnet. Ellers bør det etterstrebes å finne frem til en person barnet opplever seg trygg på som kan bistå med å ivareta barnet. Det bør tilrettelegges for at trygghetspersonen fortsetter å snakke med barnet videre i prosessen.

Informasjonsutveksling:

- Barnet må få informasjon, tilpasset alder og utvikling, og det enkelte barns behov for trygghet, om hva som skal skje videre i saken.
- Vurderinger må formidles til barnet på ivaretakende og hensynsfull måte.
- Det må gis informasjon gjennom hele prosessen.
- Hvis barnet ikke forstår informasjonen eller at det ikke opplever seg trygg, vil det kunne medføre at det ikke forteller om hva det har opplevd eller sett.

Barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding som omhandler vold

- Vurdere bekymringsmeldingens innhold og avklare snarest og senest innen en uke med henblikk på om den gir grunnlag for å opprette undersøkelse.
- Ved en hver tvil om det er grunnlag for undersøkelse, kontakte melder for utdypende informasjon.
- Utarbeide en skriftlig barnevernfaglig vurdering for alle meldinger som omhandler vold eller seksuelle overgrep, basert på vurderingskriteriene.
- Vurderingene tas i samråd med leder.
- Gi trygghetspersonen veiledning i hvordan snakke med barnet gjennom åpne spørsmål og ivaretagelse av barnet.
- Gi trygghetspersonen informasjon om videre saksgang.
- Avklare hva trygghetspersonen kan formidle videre til barnet.
- Avklare med barnet hvilken informasjon som gis, når og til hvem.
- Vurdere barnets beste og generelle rettsprinsipper.
- Vurdere videre fremgangsmåte og fremdrift etter barnets sikkerhet og behov.
- Kan/ bør drøfte meldingen med politi og/ eller statens barnehus.
- Hvis barnevernet ikke anmelder, må det foreligge en skriftlig begrunnelse som inneholder de barnevernfaglige vurderingene for avgjørelsen, og som tydeliggjør hvilke positive og/ eller uønskede virkninger en anmeldelse kan gi.
- Utarbeide ny skriftlig vurdering knyttet til anmeldelse etter samtale med barn/ foreldre eller hvis det fremkommer ny informasjon.
- Eventuell undersøkelse gjennomføres i samhandling med politiet.
- Innhente opplysninger fra politiet i undersøkelsen som kan ha sammenheng med utøvelse av vold, f.eks. om rus, kriminalitet mv.
- Saken avsluttes med eller uten tiltak.

Hasteoppdrag – felles oppdrag barnevern og politi

Hastesak/ akuttsak er når politi og barnevern mottar informasjon som er så alvorlig at det må iverksettes undersøkelse/ handles umiddelbart. Dette er når det er fare for liv og helse, mistanke om alvorlig vold eller seksuelle overgrep og fare for at spor kan påvirkes eller ødelegges.

I slike saker må barnevern og politi samhandle ved å dele sin informasjon, kunnskap og vurdering av situasjonen.

- Barnevernet mottar informasjon og må tydeliggjøre for politiet at det er et hasteoppdrag og gi konkret bakgrunn for behovet om bistand (Beslutning kreve politibistand Bvl. § 6-8).
- Tydelig rolle- og oppgaveavklaring om hva barnevernet skal gjøre, og hva politiet skal foreta seg i møte med barnet.
- Felles fokus er å trygge, roe og stabilisere barnet, samt forståelse for hvordan ivareta barn i krise. Barnet må møtes med varme.
- Avklare behovet for autorisert tolk.
- Spørre barnet hvor det er trygt for det å snakke.
- Starte med å gi barnet informasjon om hva som skjer og hvorfor det skjer. Barnet må få informasjon om hva som kan skje med de involverte voksne.
- Politiet som skal snakke med barnet vurdere muligheten for å «nedtone» uniformen -ta på sivil genser, la utstyrsbeltet ligge i bilen osv.
- Hvis politiet foretar straksavhør, må barnet få informasjon og grundig forklaring på hvorfor dette er viktig.
- Ved vurdering om hasteflytting bør dette gjøres sammen med barnet, og barnet må få god og tilstrekkelig informasjon.

Politiet mottar en anmeldelse

Når politiet får informasjon, eller det foreligger en konkret begrunnet mistanke, om at et barn kan være vitne til eller utsatt for vold, seksuelle overgrep eller annen omsorgssvikt har politiet meldeplikt til barneverntjenesten. Politiet kan drøfte grunnlag for bekymringsmelding med barnevernet.

Politiet vurderer anmeldelsen og starter etterforskning dersom det er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold, jf. strpl § 224.

Politiet kan bistå med å veilede trygghetspersonen, for å ivareta barnets behov for å snakke om sine opplevelser, uten at det vil ødelegge barnets forklaring som bevis.

Videre følger saksgangen og de ulike aktørenes oppgaver. Dette skal så langt det er mulig gjøres i samarbeid med barnet. Barn som får god informasjon underveis vil oppleve dette som trygt, beskyttende og ivaretakende.

Saksgang	Aktørenes perspektiv og oppgaver
1) Samarbeid, kommunikasjon og kontaktetablering Barnets beste er det overordnede prinsipp¹. Ivareta barnets rett til å bli hørt og til å medvirke, samt barnets rett til å bli beskyttet mot alle former for vold². Instansene må foreta konkrete og individuelle vurderinger i hver sak for hvordan samarbeid med barnet skal organiseres og tilrettelegges. Opprette kontakt mellom instansene på et tidlig stadium. Drøfte og utveksle informasjon. Avklare nødvendige fremgangsmåter. Dokumentasjon av innhentede opplysninger. Taushetsplikt, opplysningsplikt og avvergingsplikt.	Barnets perspektiv – «ingen ting om meg, uten meg» • Barnet trenger trygghet, omsorg og støtte fra de involverte aktørene. • Viktig at barnet får tilstrekkelig og tilpasset informasjon for å unngå økt utrygghet. • Finn sammen med barnet hvem som kan være en trygg person for dem videre i prosessen. • Motiver og gi trygghetspersonen veiledning for videre samtaler med barnet.
	Barneverntjenestens oppgaver • Avklare med melder/ trygghetsperson hva som vil oppleves som trygg kontaktetablering med barnet. • Ved kontakt og drøfting med politiet er formålet å få frem bakgrunnsinformasjon som kan belyse alvorligheten i bekymringsmeldingen med politiet: ○ Avklare, konkretisere og tydeliggjøre formålet og bekymringen for samtalen. ○ Etterspørre relevant og vesentlig informasjon for videre avklaring og vurdering som kan være: voldshistorikk, rus, psykiatri, kjent adresse, fare for offentlig tjenesteperson. ○ Informere generelt om relevante tiltak.
	Politiets oppgaver • Veilede om grensen for det straffbare, avvergingsplikten³, når politiet iverksetter etterforskning⁴ og hvordan denne type straffesaker etterforskes. • Politiet bør ikke gi konkrete råd om forholdet skal

¹ Kongeriket Noregs grunnlov § 104

² Barnekonvensjonen artikler 3, 12 og 19

³ Jf strl. § 196

⁴ Jf strl. § 224

	anmeldes eller ikke.⁵ • Politiet kan gi informasjon fra politiets registre dersom det er nødvendig for å forebygge eller avverge lovbrudd.⁶ Statens barnehus Oslo (SBO) sine oppgaver Alle kan ringe SBO og drøfte aktuelle problemstillinger ved telefonrådgivning (tilgjengelig hver dag), og instanser kan få tid til å drøfte sak i tverretatlig konsultasjonsteam (hver onsdag).
2) Samtaler og samarbeid med barn⁷ • Barneverntjenesten kartlegger risikofaktorer og omsorgsbetingelser. • Politiet snakker med barn for å få frem de konkrete detaljene rundt et konkret forhold for å avdekke mulige straffbare handlinger. • Forskjell på å la barnet fortelle og snakke om det som har skjedd, og det å etterspørre mer informasjon. Ta imot det barnet forteller, ikke spørre/ grave om detaljene. Vis barnet at du tror på det de forteller. • Avklare behovet for en autorisert tolk. • Utarbeidelse av trygghetsplan i samarbeid med barnet.	Barnets perspektiv - «ingen ting om meg, uten meg» Barnet må fortsette å få snakke i trygge omgivelser med trygge voksne. Barn er i behov av å snakke om sine opplevelser flere ganger for å bli trygg på egne følelser, uttrykk og historie. Barneverntjenestens oppgaver • Samtaler med barnet må være åpne, ikke ledende og må journalføres med god notoritet. • Avklare om barnet vet og forstår hva vold og overgrep er. • Informere om barnets rettigheter og hva som skjer videre med informasjonen. • Innhente barnets synspunkter og ønsker for hva som skal skje videre. • Avklar hvordan trygghetspersonen skal involveres. • Avklare og informere om hva og hvordan trygghetspersonen skal fortsette å snakke med barnet. • Utarbeide en trygghetsplan sammen med barnet. • Ny skriftlig vurdering etter samtale.

⁵ Riksadvokatens rundskriv om konsultasjonsteam av 2. mars 2017

⁶ Jf politiregisterloven § 30 jf politiregisterforskriften § 9-6

⁷ Barnekonvensjonen art.12 og § 1-6 i bvl.

	Politiets oppgaver Politiet ønsker drøfting i forkant dersom barneverntjenesten vil gjennomføre en Barnesamtale DCM før anmeldelse. Etter politioppdrag der barn er berørt og det er grunnlag for bekymring, sender politiet melding til barnevernet.
3) Barneverntjenesten anmelder saken • Barnevernet kontakter politiet og informerer om anmeldelse. • Avklare hvordan anmeldelsen skal overleveres.	Barnets perspektiv - «ingen ting om meg, uten meg» • Barnet må få mye informasjon om hva anmeldelse innebærer. • Forklare og formulere til barnet hvorfor politiet involveres. • Viktig å følge trygghetsplanen nøye opp.
	Barneverntjenestens oppgaver • Få frem barnets synspunkter på anmeldelse og dokumenter disse. • Gi barnet god og tilstrekkelig informasjon om videre prosess etter anmeldelse og hva det innebærer at saker henlegges. • Skriver og sender anmeldelse til politiet. • Ringer jourhavende i politiet og informerer om anmeldelse.
	Politiets oppgaver • Politiet bekrefter mottatt anmeldelse og gir tilbakemelding på videre fremdrift i saken. • Politi kontakter SBO for å beramme tilrettelagt avhør. • Politiet gir skriftlig begrunnet tilbakemelding dersom det ikke iverksettes etterforskning.
4) Samhandling etter anmeldelse Barnevern og politi blir enige om en felles plan for videre samarbeid og hensiktsmessig kommunikasjon videre i saken.	Barnets perspektiv- «ingen ting om meg, uten meg» Barnet har konkrete tiltak og personer de kan kontakte når anmeldelsen blir formidlet til foresatte. Barnet får informasjon tilpasset sin alder, utvikling og sine behov om hva som skjer videre.

Følgende punkter for videre samarbeid bør avklares: • Kontaktpersoner • Vurdere sikkerhets- og beskyttelsestiltak • Oversikt og saksgang i barneverntjenestens sak • Tidspunkt for barnevernets samtaler med barnet og familie • Tidspunkt for informasjon om anmeldelse til foreldre • Politiets etterforskning • Dato/ tidspunkt for tilrettelagte avhør (TA) • Avklaring rundt medisinske undersøkelser (MU)	Barneverntjenestens oppgaver Fullføre sin undersøkelse/ fortsette oppfølging av tiltakssak. Lage en plan for ivaretagelse av barnet. Etterspørre beramming av tilrettelagte avhør (TA) og avhør av foreldre. Koordinering av øvrig hjelpeapparat. Vurdere behovet for oppfølgende samtale/dialog med barnet. Politiets oppgaver Politiet gir informasjon om etterforsker og jurist på saken. Det opprettes dialog for å sikre god samhandling om ivaretagelse av barnet og etterforskningen. Politiet skal gi barneverntjenesten informasjon om tidspunkt for tilrettelagt avhør, grenser for taushetsplikt, bruk av tvangsmidler, og gi veiledning for å hindre bevisforspillelse. Statens barnehus Oslo sine oppgaver Etter berammet TA fra politiet oppretter SBO kontaktperson for barnevernet og politiet. SBO foreslår tid for samrådsmøte til påtale og oppretter telefonkonferanse til samråd.
5) Samrådsmøte 1 Formålet er å gi avhørsleder et bedre grunnlag for gjennomføringen av avhøret. Utarbeide en foreløpig plan for hvordan barnet skal følges opp og ivaretas før, under og etter avhøret. Fokuset er informasjonsutveksling, drøfting og tilrettelegging av	Barnets perspektiv - «ingen ting om meg, uten meg» Gi barnet informasjon om hva avhør er, hvorfor politiet skal prate med det og hva som skal foregå på barnehuset. Avklar med barnet hvem som bør følge det. Planlegg at avhøret ikke foretas på en dag hvor barnet har bursdag, prøve/ eksamen, ekskursjon etc.

praktiske gjøremål. Starte planlegging av gjenforening/familiemøte. Samrådsmøte gjennomføres som telefonkonferanse.	Barneverntjenestens oppgaver • Kjennskap og informasjon om barnets behov. • Kjennskap og informasjon om foreldrene. • Planlegge oppfølging av følgeperson i etterkant av avhør. • Ønskelig at det bestrebes at kontaktperson er avhørt i forkant. Politiets oppgaver Politiet informerer barneverntjenesten om samrådsmøtet og avklarer deltagelse fra barneverntjenesten.⁸ Statens barnehus Oslo sine oppgaver Møtet gjennomføres ved SBO og de bistår politiet med tilrettelegging av den praktiske gjennomføringen. Barnehuset har et særlig ansvar for ivaretagelse av barnefaglige spørsmål. Vurdere medisinsk undersøkelse (MU)/ tannhelseundersøkelse (TU) med politi/ påtale
6) Tilrettelagte avhør (TA) TA skal sikre at etterforskningen og straffeforfølgningen gjennomføres på en måte som tar hensyn til vitnets sårbarhet. Formøte avholdes i forkant at TA og skal avklare eventuelle prosessuelle spørsmål og gjennomføringen. Gjennomføring av TA. Etter-møte skal drøfte og avklare videre tiltak for ivaretagelse av barnet. Avklare gjennomføring av gjenforening/ familiemøte.	Barnets perspektiv - «ingen ting om meg, uten meg» Viktig at barnet får god informasjon om hva som skal skje, og at barnet kan forberede seg på å fortelle om sin opplevelse av forholdet. Trygghets- og følgeperson må få tilstrekkelig informasjon for å ivareta barnet. Gi barnet informasjon om hva som også vil foregå etter avhøret. Barneverntjenestens oppgaver Barneverntjenesten følger avhøret, og vurderer fortløpende omsorgsbetingelsene til barnet.

⁸ Strpl. § 239, Jf instruks for tilrettelagt avhør for OPD og strpl. § 226 (formålet med etterforskningen)

Ny vurdering om det skal gjennomføres MU/ TU. Vurdering om det skal avholdes et samrådsmøte 2.	Forberede hvordan følgepersonen skal ivaretas i etterkant. I etter-møte kan barneverntjenesten drøfte og få faglig støtte av barnehuset knyttet til vurdering av omsorgssituasjon og psykisk helse. Politiets oppgaver Avhørsleder er ansvarlig for gjennomføring av tilrettelagt avhør.⁹ Barneverntjenesten har observatørrolle under avhøret og har en særlig viktig rolle i forbindelse med gjenforening. Ta høyde for at barnet ikke har fortalt alt i avhør og tilrettelegg for hvordan informasjon/ opplysninger som fremkommer i etterkant skal overbringes. På etter-møte avklares rollefordeling og videre oppfølging og kontaktpunkt. Statens barnehus Oslo sine oppgaver Ved MU må barnet få god informasjon om hva dette innebærer. Bistå politiet/ avhører med å skape en mest mulig trygg relasjon med barnet. Bistå trygghetspersonen slik at barnet kan ivaretas i etterkant. Kunne anbefale aktuell psykisk helseoppfølging. Tilby videre oppfølging til barn og/ eller familie etter avklaring med påtale og i samråd med barneverntjenesten.
7) Gjenforening/ Familiemøte Formålet er å tilrettelegge for en best mulig overgang og situasjon for barn og foreldre.	Barnets perspektiv - «ingen ting om meg, uten meg» Lag en plan med barnet om hvordan det vil bli trygt å møte foreldrene etter TA. Gi barnet informasjon om hva som skal skje videre og hva

⁹ Strl. § 239 flg, instruks for tilrettelagt avhør for OPD

Politiet er ansvarlig for å gi tilstrekkelig med informasjon til barn og foreldre. Vurder og samarbeid om hvor det er mest hensiktsmessig at gjenforeningen/ familiemøtet kan foregå og avklar hvem som har ansvar og skal delta. Vurder hvordan barnet beste skal kunne ivaretas.	foreldrene har fått informasjon om. Tilrettelegg for å hjelpe barnet med å sortere følelser og praktiske avklaringer. Barneverntjenestens oppgaver Vurder sikkerheten for barnet. Oppdater sikkerhetsplanen i samarbeid med barnet. Avtal videre samtale og oppfølging med barnet, og trykghetspersonens rolle. Samarbeid med barnet om hvordan det skal være trygt og sikkert for det å dra hjem. Politiets oppgaver Politiet foretar en sikkerhetsvurdering og iverksetter nødvendige tiltak. Gi informasjon om foreldrenes emosjonelle tilstand hvis foreldrene har vært avhørt. Gi barnet og foresatte tilstrekkelig med informasjon. Statens barnehus Oslo sine oppgaver Veilede og klargjøre foresatte slik at de kan ivareta eventuelle reaksjoner i etterkant. Kan tilby foresatte og barn en oppfølgingsavtale ved SBO etter vurdering og samråd med barneverntjenesten.
8) Samrådsmøte 2 og annen oppfølging Formålet er å sikre videre informasjonsflyt, arbeidsdeling og koordinering mellom aktørene.	Barnets perspektiv - «ingen ting om meg, uten meg» Trykghetspersonen må snakke med barnet om hvordan det har vært etter TA. Hvordan situasjonen til barnet er nå og om det er noe mer barnet gjerne skulle ha fortalt i TA. De eldre barna kan få mulighet til å være med på et slikt møte.

	Barneverntjenestens oppgaver Bidrar med støtte og informasjon og er i dialog med politiet. Vurdere behovet for samrådsmøte 2 før avslutning av undersøkelsen.
	Politiets oppgaver Fortsetter sin etterforskning og er i dialog med barnevernet.
	Statens barnehus Oslo sine oppgaver Barnehuset kan innkalle til samrådsmøte 2. Barnehuset kan sammen med barnet og familien kartlegge og vurdere behovet for videre oppfølging.
9) Avslutning av barnevernssak	Barnets perspektiv - «ingen ting om meg, uten meg» Gi barnet informasjon og forklar vurderingene på en måte som barnet forstår. Samarbeid om hva barnet ønsker og er i behov av videre.
	Barneverntjenestens oppgaver Innkalle til møte og forklare hvilke vurderinger som er foretatt og videre tiltak.
10) Ferdig etterforsket straffesak Tiltak Henleggelse Rettssak/ Dom	Barnets perspektiv - «ingen ting om meg, uten meg» Må få forklart utfallet av saken på en måte som det forstår og som vil oppleves trygt for det. Spesielt viktig ved henleggelse. Barnet må få informasjon om at det har rett til å få innsyn i sakens dokumenter. Barnet må sikres at det får mulighet til å søke om voldsoffererstatning. Sikre oppfølging av barnet i påvente av en rettssak.

	Barneverntjenestens oppgaver Dialog om tidsangivelse og videre oppfølging av barnet i påvente av en eventuell rettssak.
	Politiets oppgaver Legge barneverntjenesten inn som underrettingsmottaker. Politiet orienterer om utfallet av saken, og avklarer hvem som bør informere barnet. ¹⁰ Politiet sikrer at bistandsadvokaten følger barnet opp. Ved henleggelse fremlegges kriteriene for barneverntjenesten.

Hjemmel

Kongeriket Noregs grunnlov § 104

Barnekonvensjonen artikler 3, 12 og 19

Lov om barneverntjenester §§ 1-6, 6-4, 6-7

Straffeloven §§ 196, 224

Riksadvokatens rundskriv om konsultasjonsteam av 2. mars 2017

Politiregisterloven § 30 jf politiregisterforskriften § 9-6

Straffeprosessloven § 239, Jf instruks for tilrettelagt avhør for OPD og strpl. § 226 (formålet med etterforskningen)

Straffeloven § 239 flg, instruks for tilrettelagt avhør for OPD

Straffeprosessloven §§ 59a og 264a

Referanser

Saksbehandlingsrundskrivet

Prop. 12 s (2016-2017)

Prop. 169 L (2016-2017)

¹⁰ Strpl. §§ 59a og 264a